

Születésnap i köszöntő helyett

Fehér Ferenc

Mindig úgy éreztem, hogy keveset írtak Róla és írásművészetéről az írott szó vizsgálódó mágusai, a műbírálok és esztéták. Talán mert rendszerint könyveiről írtak, s nem a szíve dobbanásait hallgatta fülük; az egyetlen, nagy Majtényi Mihály-i életművet lesték egy ünneplős vendégvárás izgalmával, s nyilván csak akkor eszméltek föl, akkor restellték el magukat, amikor az Író már meglegyintette őket az egyszerű emberi csoda — nem a vállalkozás nagyságának, hanem a tehetség hőfokának lehetetlenségével, hogy aztán kissé leszegett fővel továbbandukoljon, vagy öreglegényes mélnázással kikeressen ott, fönt, a társtalan égen egy ismerős csillagot valami eszébe ötlő, kedves, régi verssorhoz...

El akartam Hozzá menni valamelyik este, hogy elkérjem első, ma már nehezen föllelhető, ifjúkori regényét, s legalább belelapozzak élete tavaszába is, hogy kiegészüljön a magamban hordott kép... Elindultam, innen, a város másik végéből, és közben formálgattam magamban, hogy mi fontosat is kérdezek majd Tőle. Az utolsó megállónál várakoztam (az orrom előtt ment el a busz), és ahogy permetezni kezdett az eső, megint mellém állt, mint huszonhárom éves koromban, ott, a Futaki úton: „Látod, ezért nem jó egyedül várakozni... Ha egymagad nézel utána a villamosnak, így, éjszaka, összeszorul a torkod, mert mindig az az érzésed, hogy épp az utolsó ment el előtted és az éjszaka hajótöröttje vagy... Ha van melletted valaki, akkor csak várakozol, elébe nézel; ha magad vagy, akkor meg csak azt a messzibe vesző lámpát figyeled... Akkor lekéstél, nem pedig várakozol...”

Jólesett, hogy ott áll mellettem, hogy várakozhatom, és az a buta kis szorítás (amit talán a távolba vesző, hunyorgó lámpaszemek, talán az írásaink utolsó órhelyének, az újságos bódének a tetején pilkázó esőcseppek okoztak) fölenged torkomban.

Együtt léptünk föl a kocsiba, s alig helyezkedtünk el, láttam, hogy egyet hunyorintva, körülfogja, mindig friss érzékelésének lencséjébe zárja az arcok csodálatos mikrokozmoszát; már mesél, hallom a hangját, amint mókás-könnyedén jellemez, pedig nekem úgy rémlik, hogy egyedül, rettetően egyedül vagyok, csak az az ismerős, mindig fáradtra hajsolt sofőr ül ott elől, akinek a neve most hirtelen kiment az eszemből (talán Simónak, talán Vladónak vagy Stojannak hívják), nem merem nevén nevezni, pedig jó lenne szóval tartani, hisz hosszúak, végtelenül hosszúak ezek a vajdasági kátyús kövesutak, és a motor álmosítóan, ó, milyen álmosítóan remegteti az ablaküvegeket!... aztán elhal, elenyészik ez a hang, már magányos bakterházak mellett kattognak a kerekek; kikeresem arconásait pipája felhői mögött, és találgatom: mire gondolhat most, két szippantás között? Egy régi-régi vidéki írói estre? Talán az elsőre? Talán egyre, egy emlékezetesre a sok ezer közül? Talán nem is a kerekeket hallgatja, hanem valami hegedűszóra les, ami becsorog mélyen, rejtetten a szívébe, olyan mélyre, hogy semmit se áruljon el a füst galambködében hunyorgó szem, hisz ahhoz az egyhez senkinek semmi köze, azt senki nem hallja úgy, ahogyan ő — az emberi mosoly és könny Garabonciása...

Ahogy elváltunk, akkor jutott eszembe, hogy én Hozzá indultam valami miatt, s egész úton Vele voltam: a mindig távolba vesző villamoson, a kátyús kövesen, a hajnali kupéban, a klubok újságlapozgató, tereferelő sarokasztalánál és ott is, a szerkesztőségek dohányfüstjében... Most battyogott el előttem a Duna-park fái alatt, már világít annak a szürke épületnek emeleti ablaka.

Valamit mégiscsak elfelejtettem Tőle megkérdezni. Valamit mondanom kellett volna neki... De mikor a tiszteletérzés mindig visszatartotta a fiatalabb útitárs keresetlen szavait.

Allok tanácstalan a Duna-park éjszakai sétányán, s fáj a kis őzsalád bronzhideg rezzenéstelensége, mert egyszer már, egy írásában életre keltette őket... Miért nem futkároznak hát? Bánt a mesterséges kis halastó hallgatása, itt, világítószemű ablaka alatt, mert hattyúit egyszer már megénekelte... Miért nem röppennek hát föl ablaka magasába? És éget annak a kidőlő parki faóriásnak behegeszthetetlen, nagy sebe, mert Ő adott a gondolatnak igazi mélységet: „A fák állva halnak meg...”

Aztán elszégyellem magam, mert arra gondolok, hogy talán épp most, ott fönt, derűs májusi tárcát ír a fiatal költőről, aki lám, hánykódik illúzió és valóság lélekvesztőjén, és nem tud mosolyogva, egyszerűen boldog születésnapot kívánni, mert még nem elég fiatal... Még nincs hatvanéves...